

Behandeling met Azacitidine

Interne geneeskunde

Inleiding

U gaat starten met een behandeling tegen leukemie of het myelodysplastisch syndroom. Lees deze informatie zorgvuldig en stel eventuele vragen aan de behandelend arts of verpleegkundig specialist hematologie.

Opzet van de kuur

Iedere kuur duurt in totaal 28 dagen. Tijdens de eerste 7 dagen van de behandeling komt u dagelijks naar het ziekenhuis voor onderhuidse injecties azacitidine.

Van maandag t/m vrijdag worden deze injecties toegediend door verpleegkundigen van de beschouwende dagbehandeling, route E21. Op zaterdag en zondag kunt u op verpleegafdeling E6 terecht.

Dag 1 t/m 7	Dag 7 t/m 28
Injecties azacitidine	Geen injecties

Toediening medicatie

Voor de behandeling met azacitidine komt u naar het MST: route E21, beschouwende dagbehandeling. Het medicijn wordt toegediend door de verpleegkundige, via onderhuidse injecties (meestal in de buik). Direct na toediening kunt u weer naar huis.

Ondersteunende medicatie

Om bijwerkingen te voorkomen krijgt u ook nog een aantal andere medicijnen voorgeschreven.

Granisetron

Als gevolg van de behandeling kunt u misselijk worden. Om deze klachten te voorkomen krijgt u granisetron voorgeschreven. Het is belangrijk dat u deze medicatie inneemt voordat u naar het ziekenhuis vertrekt. U neemt granisetron in op alle dagen dat u ook azacitidine toegediend krijgt.

Movicolon

De meest voorkomende bijwerking van granisetron is verstopping, dit wordt ook wel *obstipatie* genoemd. Uw arts of verpleegkundig specialist kan uit voorzorg movicolon voorschrijven om de stoelgang te verbeteren. Dit zijn zakjes die u kunt oplossen in water.

Bloedcontrole

De kuur met azacitidine begint standaard op maandag. Voor de start van iedere nieuwe kuur laat u de **vrijdag** van te voren, voor 10:30 uur, bloed afnemen bij een Medlon prikpost. De verpleegkundig specialist beoordeelt aan de hand van de bloedsuitslagen of u de kuur kunt krijgen. Zijn de bloedwaarden niet goed genoeg, dan wordt u gebeld. Indien u niets hoort, gaat de kuur gewoon door.

In de week dat u azacitidine toegediend krijgt, laat u ook op **donderdag** bloed afnemen. U kunt dit laten doen in het ziekenhuis, via route B03, voordat u naar de afdeling komt voor de behandeling. Uiteraard kunt u ook bloed laten afnemen bij een Medlon prikpost bij u in de buurt.

U kunt zelf online of telefonisch een afspraak maken bij een Medlon prikpost bij u in de buurt.

Ga naar www.medlon.nl of bel 088-4633566.

Wat mag ik eten en drinken?

U mag in principe alles eten en drinken. Alcohol irriteert de slijmvliezen van het maag-darmkanaal. Het vergroot daardoor de kans op bijwerkingen op de maag en darmen. Gebruik daarom liever geen alcohol tijdens de behandeling met azacitidine.

Bijwerkingen

Het is niet te voorspellen hoe u persoonlijk op de behandeling reageert. Sommige mensen hebben veel last van bijwerkingen, anderen merken er minder van. Het is van belang dat u bijwerkingen aan uw behandeld arts en/of verpleegkundig specialist kenbaar maakt. Zij kunnen eventueel medicijnen voorschrijven of adviezen geven om bijwerkingen tegen te gaan.

Het kan ook zijn dat u bijwerkingen ervaart die niet genoemd zijn. Aarzel niet om dit te bespreken met de verpleegkundig specialist. Het kan een bijwerking betreffen die minder vaak voorkomt en daarom niet in deze informatie is opgenomen.

Irritatie rondom de injectieplaats

U krijgt onderhuidse injecties toegediend. De huid kan hierop reageren door rood, warm en soms pijnlijk te worden. Zelf kunt u voltaren/diclofenac crème aanschaffen bij de drogisterij. Ook kan teunisbloemolie verlichting bieden. Blijven de klachten aanhouden, maak dit bespreekbaar met uw arts of de verpleegkundig specialist.

Misselijkheid en/of braken

Door de behandeling kunt u last krijgen van maag-darmklachten. Dit zijn klachten die te maken hebben met het spijsverteringskanaal. Hierbij kunt u denken aan een verminderde eetlust, vol gevoel of een ander ontlastingspatroon.

Adviezen:

- Eet regelmatig kleine hoeveelheden, forceer het eten niet;
- Wanneer u weinig drinkt kunt u meer last krijgen van een ziek en misselijk gevoel. Het is daarom heel belangrijk dat u voldoende drinkt: 1½ tot 2 liter per dag. Dit is ongeveer 12 kopjes of 10 bekertjes. Probeer niet alleen water te drinken, maar wissel dit af met bijvoorbeeld bouillon, limonade melkproducten, vruchtensap of groentesap.
- U krijgt van uw behandelend arts een recept, voor medicijnen tegen de misselijkheid voor thuis. Het is belangrijk dat u deze medicijnen volgens voorschrift gebruikt.

Minder bloedcellen

In het beenmerg worden nieuwe bloedcellen aangemaakt. Door de behandeling kan de aanmaak van nieuwe bloedcellen door het beenmerg verminderen. Dan treedt een tekort aan verschillende bloedcellen op. Meestal merkt u daar weinig of niets van, maar het is wel belangrijk te weten op welke signalen of veranderingen u moet letten.

Bloedarmoede

Bloedarmoede is een tekort aan rode bloedcellen (erythrocyten) en wordt ook wel *anemie* genoemd. U kunt klachten krijgen van kortademigheid en vermoeidheid, bleek zien, koud gevoel en transpireren.

Soms kan het nodig zijn om uw bloed tussendoor extra te controleren. Indien de bloedwaarden te laag zijn en/of u ervaart hier klachten van, kan het zijn dat u een bloedtransfusie nodig heeft. Uw behandelend arts of verpleegkundig specialist bespreekt dit met u.

Adviezen:

- Klachten bespreekbaar maken met uw behandelend arts of verpleegkundig specialist hematologie;
- Zelf kunt u niets doen.

Leukopenie

Leukopenie is een tekort aan witte bloedcellen (leukocyten). Witte bloedcellen zorgen voor afweer tegen infecties. Bacteriën of ziekten die voor de gezonde mens weinig gevaar opleveren kunnen bij u tot heftige reacties leiden met hoge koorts. Er zijn een aantal maatregelen die u kunt treffen om de kans op een infectie zoveel mogelijk te beperken. Een infectie is te herkennen aan een temperatuur van 38,5 °C of hoger al dan niet in combinatie met koude rillingen.

Adviezen:

- Bespreek deze klachten met uw behandeld arts of verpleegkundig specialist (zie belkaart);
- Zorg voor goede lichaamshygiëne;
- Controleer eventuele wondjes op ontstekingsverschijnselen (roodheid, warmte, zwelling en pijn);
- Goede mondverzorging is belangrijk;

- Probeer uzelf te beschermen tegen infecties van buitenaf door contact met mensen die verkouden zijn of griep hebben zoveel mogelijk te vermijden.

Trombocytopenie

Trombocytopenie is een tekort aan bloedplaatjes (trombocyten) in het bloed. Bloedplaatjes spelen een belangrijke rol bij de bloedstolling. Een daling van het aantal bloedplaatjes maakt het bloed minder gemakkelijk stolt. Soms kan het nodig zijn om uw bloed tussendoor extra te controleren. Indien de bloedwaarden te laag zijn en/of u ervaart hier klachten van, kan het zijn dat u een transfusie nodig heeft. Uw behandelend arts of verpleegkundig specialist bespreekt dit met u.

U heeft een verhoogde kans op blauwe plekken, bloedend tandvlees, neusbloeding en bloed bij de ontlasting.

Adviezen:

- Bespreek deze klachten met uw behandeld arts of verpleegkundig specialist;
- Pas op met stoten (blauwe plekken) en krab geen wondjes open;
- Gebruik geen scherpe voorwerpen, elektrisch scheren is beter dan met een mes;
- Probeer door veel te drinken de ontlasting soepel te houden;
- Gebruik bij het tandenpoetsen een zachte borstel;
- Neem de temperatuur op onder de arm of met een oor thermometer.

Vermoeidheid

Tijdens de behandeling kunt u merken dat u sneller vermoeid bent. Zoek de balans tussen activiteit en rust. Probeer zoveel mogelijk te bewegen en verdeel uw energie over de dag. De mate en de duur van vermoeidheid is verschillend. Ook kunt u last krijgen van concentratiestoornissen.

Adviezen:

- Het is belangrijk een ritme in de dag te houden;
- Verspreid de activiteiten over de dag;
- Stel prioriteiten en wissel drukke dagen en rustdagen zoveel mogelijk af;
- Maak overdag tijd vrij voor een dutje;
- Accepteer hulp van anderen als het gaat om boodschappen doen, koken of schoonmaken;
- Eet verantwoord en drink voldoende;
- Blijf in beweging, maak bijvoorbeeld regelmatig een korte wandeling.

Invloed op conditie

Uit onderzoek blijkt dat het goed is om lichamelijk actief te blijven tijdens en na de behandeling. Door chemotherapie gaat uw fitheid (conditie) echter vaak achteruit. Houdt daarom uw conditie zo goed mogelijk op peil. Beweeg minimaal dertig minuten per dag. Maak bijvoorbeeld dagelijks een wandeling of meerdere kleine wandelingen. Het effect van bewegen is het grootst wanneer u onder begeleiding traint. Dat kunt u bijvoorbeeld doen in een revalidatieprogramma of bij een fysiotherapeut die is gespecialiseerd in kanker. Uw behandeld arts of verpleegkundig specialist kan zorgen voor een verwijsbrief.

Psychische en sociale gevolgen

Het kan moeilijk zijn om met kanker om te gaan. Kanker kan immers veel veranderen in uw leven, bijvoorbeeld op het werk of in relaties. Soms kunt u door lichamelijke beperkingen tijdelijk niet werken of dagelijkse dingen niet meer doen. De toekomst kan onzeker zijn. Vraag uw verpleegkundig specialist of behandelend arts voor een verwijzing naar een psycholoog, als u daar behoefte aan heeft.

Combinatie met andere geneesmiddelen

Voordat u aan de behandeling begint, dient uw arts op de hoogte te zijn van alle andere medicijnen die u gebruikt (ook supplementen of alternatieve geneesmiddelen die niet zijn voorgeschreven door een arts). Dit is van buitengewoon belang, omdat het er wisselwerkingen kunnen optreden tussen deze medicijnen.

Parkeerkaart

Tijdens uw behandeling kunt u mogelijk in aanmerking komen voor korting op de parkeerkosten. Dit kunt u aanvragen bij de balie van de centrale receptie.

BESCHERMENDE MAATREGELEN

Wanneer u met chemotherapie wordt behandeld, dan zullen de chemische stoffen uit de medicijnen via excreta uit uw lichaam verdwijnen. Excreta is een medische term voor alles wat het lichaam uitscheidt: urine, ontlasting, wondvocht, bloed, traanvocht, transpiratie, sperma, braaksel en speeksel.

De eerste **3** dagen van uw kuur scheidt u deze stoffen uit. De risico's zijn voor u en uw omgeving klein, omdat u thuis slechts korte tijd in aanraking komt met chemotherapie. Toch is het goed om een aantal maatregelen te nemen. Zo kunt u de risico's tot een minimum beperken.

Als uw naaste/mantelzorgver u helpt met de persoonlijke verzorging en daarmee mogelijk in contact kan komen met bijvoorbeeld braaksel of urine, kan diegene het beste plastic wegwerphandschoenen dragen. De aanschaf van deze handschoenen zijn voor eigen rekening.

Gebruik toilet

Spoel het toilet na gebruik 2 maal door met gesloten deksel. Was uw handen na toiletgebruik.

Wasgoed

Normaal bevuilde was kan gecombineerd worden met andere was. Sterk bevuilde was wast u liever apart.

Lichamelijk contact en seksualiteit

Voor zover men weet heeft intiem contact, het geven van een knuffel of een zoen geen schadelijke effecten. Dit hoeft u dan ook niet te mijden. Het is niet bekend of, en in welke mate, chemotherapie opgenomen wordt in het sperma of het slijmvlies van de vagina. Gebruik tijdens de risicoperiode van 6 dagen, altijd een condoom.

Chemotherapie kan aangeboren afwijkingen veroorzaken bij het ongeboren kind. U mag niet zwanger raken tijdens deze behandeling en u dient adequate anticonceptie te gebruiken. Dit kunt u bespreken met uw behandelend arts. Indien er tijdens de behandeling een vermoeden van zwangerschap is, breng dan direct uw arts op de hoogte.

Belkaart Medisch Spectrum Twente bij de behandeling met chemotherapie

Niet-spoedeisende klachten	Ernstige en spoedeisende klachten
<i>Neem contact op met de verpleegkundig specialist tijdens kantooruren of meld dit bij uw volgende polibezoek</i>	<i>Neem direct contact op met het ziekenhuis</i>
Temperatuurverhoging van 38.0-38.4 °C	Temperatuurverhoging van 38.5 °C of hoger en/of koude rillingen
Duizeligheid of ernstige vermoeidheid, waarbij u meer dan de helft van de dag op bed/bank ligt	Plotseling ontstaan van ernstige huiduitslag
Pijn in de mond, waardoor u problemen of pijn heeft bij het slikken	Een bloedneus die langer dan 5 minuten duurt, terugkerende bloedneuzen of aanhoudend bloeden van een wondje
Pijnlijke of branderige ogen	Bloed in de urine of zeer hevige menstruatie Bloed in de ontlasting of zwarte ontlasting
Blauwe plekken zonder dat u zich heeft gestoten	Plotselinge kortademigheid of pijn bij de ademhaling
Langer dan 3 dagen geen ontlasting	U bent langer dan 24 uur misselijk of u braakt en kunt daardoor geen drinken binnenhouden
U kunt minder dan 1 liter per dag drinken	Vaker dan 4x per dag diarree en dit duurt langer dan 24 uur
Tintelingen of een doof gevoel in de vingertoppen of tenen.	
Pijn bij het plassen en/of donkere urine	

Vragen kunt u stellen tijdens het bezoek aan de arts of bij het bezoek aan de beschouwende dagbehandeling. Indien uw vraag niet kan wachten tot dit volgende bezoek, belt u:

Telefoonnummers:

Tijdens kantoor tijden (maandag t/m vrijdag van 8:30-16:00 uur)

Verpleegkundig specialiste (i.o.): Kim Kooiker-Hazekamp

Secretariaat interne geneeskunde: **053-4872440**

Buiten kantoor tijden, alleen spoedeisende klachten die niet kunnen wachten tot de volgende werkdag:

Centraal telefoonnummer MST: **053-4872000**

Vragen naar de dienstdoende internist